D•N
19/8 1949

Monarki och parlamentarism

Den belgiska kungafrågan har än en gång skjutits på framtiden; först i november, då kamrarna ånyo sammanträder, kan möjligen ett beslut om folkomröstning tänkas komma till stånd. En majoritet för kung Leopolds återkallande till tronen är inte osannolik. Katolikerna hade vid det senaste valet 45 procent av rösterna, och deras ståndpunkt kan vid en omröstning väntas få stöd av en del liberala, möjligen också vissa socialdemokratiska väljare. Men den kvalificerade majoritet som de liberala kräver (60 procent eller möjligen mera) är knappast tänkbar, och det socialdemokratiska partiet, som förut talat om två tredjedels majoritet, synes nu ressa ovillkorligt motstånd.

Att kung Leopolds återkomst möter stark opposition beror väsentligen på rent politiska skäl. Kungen blev inte någon Quisling — som man befarade då han i maj 1940 gav sig fången i stället för att, såsom regeringen, stanna hos de allierade —, men hans upprätt hållning under ockupationstiden var ovedersägligen högst tvivelaktigt. Hans främste rådgivare vid tiden för kapitulationen var Henri de Man, den kände socialistiske teoretikern, som sedan dömts till 20 års fängelse för sina förbindelser med tyskarna; Leopold besökte sedermera Hitler, sökte förmå denne att garantera det belgiska kungahusets ställning i ett Belgien inom "nyordningens" ram och återkrävde för tyskarnas räkning de miljarder som regeringen deponerat i Frankrike; han umgicks på vänskaplig fot med nazister och vägrade att stödja den belgiska upprorsrörelsen. Dessa förhållanden har senast framdragits i en socialdemokratisk broschyr och har av motsidan inte, eller i varje fall inte med framgång, bestritts. Det starkaste motivet hos Leopolds anhängare torde helt enkelt vara den traditionella troheten mot kronan, men andra faktorer spelar in. De flamländska nationalisterna, huvudsakligen katoliker, ser i Leopold sin man, detsamma gäller de icke obetydliga grupper som under kriget samarbetade med tyskarna, de konservativa vill i Leopold finna ett värn mot socialismen.

Kungafrågan måste emellertid också ses mot bakgrunden av parlamentarisk och konstitutionell praxis i Belgien. I princip är visserligen parlamentarismen erkänd, och i stort sett har dess oskrivna regler tillämpats. Men den belgiske kungen har haft en exceptionellt självständig och inflytelserik ställning. I en rad fall har förekommit att han med ministrarnas medgivande eller rent av på deras initiativ uppträtt som en högsta politisk auktoritet och i tal eller skrift pläderat för den sittande regeringens politik; särskilt uppmärksammades hans framträdande i oktober 1936, med krav på total neutralitet och stärkande av försvaret. Ministären fick alltså — såsom ingående klarlagts i Höjera avhandling — "ett slags moralisk kontrasignation" från kungens sida. Viktigare är likväl att monarken inte blott ofta påverkade regeringsbildningen, utan att han också vid några tillfällen fattade viktiga beslut helt oberoende av ministären. I januari 1940 riktade han sålunda på egen hand en förfrågan till den brittiska regeringen om hjälp vid ett tyskt anfall, och i maj samma år kom den betryktade kapitulation varigenom kungen blev tyskarnas fånge.

En utredning av hithörande parlamentariska principfrågor har nyss framlagts av en kommitté, tillsatt av regeringen och bestående av politiker och jurister; mot betänkandet reserverade sig de sex socialisterna, som ansåg att utredningstiden varit för kort för en djupgående analys. I betänkandet fastslås att varje politisk handling från kungens sida kräver ministeriell kontrasignation. Denna fordran gäller alltså inte bara vad man kan kalla officiella åtgärder (förvaltningsbeslut, förordningar), utan varje "kunglig åtgärd som kan tänkas ha direkt eller indirekt politisk betydelse". Författningsförfarskrifterna om kontrasignation blir därmed avsevärt utvidgade; kungen kan, exempelvis, inte hålla ett politiskt tal eller gå uttryck åt en politisk mening i ett brev till andra statschefer utan en minister, dvs. i praktiken regeringen, medverkan. Självfallet är att beslut om upplösning av kamrarna och utnämning av ny regering kräver kontrasignation. I dessa särfall har monarken viss självständighet, ty han kan avsäga en regering och tillkalla en ny — den avgående ministären vägrar att ta ansvaret för den nyas utnämning, kan den tillträdande regeringen själv kontrasignera. Klart är likväl att kungen även i dessa fall är skyldig att handla som parlamentarismens exekutor, inte av personliga motiv. Han bör eftersträva en regering i överensstämmelse med det politiska läget och folkmajoritetens uppfattning.

De dessa punkter utgår utredningen från en tämligen allmänt godtagen uppfattning om parlamentarismens innebörd. Dess uttalanden innebär tillika ett direkt underkännande av de tendenser till självständig maktutövning som framträtt under kung Leopold. Särskilt är det av vikt att alla politiska handlingar förklaras falla under kontrasignationsregeln och därmed inom regeringens maktsfär.

Mera diskutabelt är kommissionens uttalande på en annan punkt. Kungen kan, heter det, "genom hänvändelser till folket stödja sina ministrars åsikter och åtgärder. Dessa bör under alla förhållanden i förväg ha givit sitt samtycke åt det i princip och i fråga om hänvändelsens innehåll. Man bör se till att kungens prestige inte minskas genom budskap som är alltför talrika eller framlägger i anslutning till händelser utan tillräckligt stor betydelse. Framför allt måste undvikas att regeringen, genom att anmoda kungen att offentligt uttrycka sitt gillande av en omtvistad åtgärd, kastar om den konstitutionella principen och låter monarken tjäna till täckning för ministrarna."

Oklarheten i denna ståndpunkt är påtaglig. Å ena sidan godtar man att kungen offentligt anslutser sig till regeringens politik; å andra sidan sägs att kungen inte genom att uttala sig i diskutabla frågor bör uppträda som garant för regeringen. Att en parlamentarisk monark har rätt att säga obestridda ting är det ingen som betvivlar — trivialiteten är just statschefernas tummelplats. Men så snart ett ställningstagande för ev. viss regerings politik sker blir monarken uppenbarligen en täckning för ministären, vilket kommissionen med all rätt anser olämpligt. Uttalandet kan blott fattas som en dålig kompromiss, utformad med tanke på praxis före kriget.

Med parlamentarismen följer ofrånkomligt att statschefen inte offentligen får uttala sig vare sig för eller mot en viss politik. Att anlita honom som en högsta agitator eller auktoritet i regeringens tjänst går inte samman med systemet — den vägen leder, såsom det belgiska exemplet visar, till självständig maktutövning och parlamentarismens undergång.

Mera folklighet i kommunalstyret

Det är först på senare tid som de representativa formerna också i små kommuner trängt undan de allmänna sammankomsternas direkta demokrati. Fortfarande finns det dock vissa ärenden som underkastas ett slags kommunal folkomröstning. Professor Gunnar Heckscher, som är både sakkunnig och idérik, har nyligen framkastat tanken att man skulle ta vara på dessa rester från den kommunala självstyrelsens äldre skeden och i anknytning till den bygga upp ett modernt referenduminstitut i kommunerna.

Tanken är på flera sätt tilltalande. De kommunala stridsfrågorna är oftast mycket konkreta och därför väl ägnade att prövas av medborgarna i allmänhet. Den kontroll över representanterna som därigenom skulle utövas är samtidigt påkallad med hänsyn till det caramaderie som otvivelaktigt uppgår bakåsidan av kommunalmännens praktiska samarbete över partigränserna. Man kan också med fog säga att de kommunala motsättningarna numera får så ringa spelrum vid kommunalvalen, jämfört med de rikspolitiska uppgörelserna, att ett måttligt antal rent kommunala väljarmotsättningar är av behovet redan för det kommunalpolitiska allmänintressets skull.

Den sista synpunkten antyder också var svårigheterna ligger. Det gäller att reservera de allmänna omröstningarna inom kommunen för enstaka större frågor, utan att därför beröva den kommunala förvaltningen dess handlingskraft och sammanhang. Omfattande köp eller anläggningar eller sociala initiativ är i och för sig de spörsmål som lämpar sig bäst för direkt väljaravgörande. Man måste emellertid just vid dessa frågor ha garantier både mot en alltför stark konservatism hos de röstande medborgarna och ett ekonomiskt lättsinne hos dem. Dylika garantier konstrueras lämpligen på så sätt att lagen kräver inte bara en avsevärd styrka hos den minoritet i fullmäktige eller hos den grupp initiativtagare bland medborgarna som skall kunna påkalla ett referendum, utan också en viss minimistyrka hos den majoritet vid själva väljaromröstningen som skall kunna omkullkasta ett fullmäktigebeslut. Erfarenheterna från Schweiz kan härvidlag ge den ledning som lagstiftaren behöver.

Det förefaller självklart att den svenska riksdagen, som nyligen begärt utredning om ett användbart folkomröstningssätt för riksfrågor, bör vara livligt intresserad för den kommunala motsvarigheten. Men det goda uppslaget om kommunalt referendum får inte tjäna att svideda uppmärksamheten från det större kravet på direkt demokrati i riksärenden. Regeringens dröjsmål med att sälla i gång den utredning som riksdagen redan begärt peka tyvärr på att makthavarna i grund och botten ställer sig likgiltiga till den direkta demokratin som partiprogrammet utlovar.

PRESSGRANNAR

Skandinaviskt försvarssamarbete ansågs ingalunda uteslutet när de tre ländernas vägar delvis skildes åtskilo, och från militärt håll hade tidigt understrukits att man väl kunde tänka sig detta samarbete utan allianens form, erinrar riksdagsman Wald. Schweden. Svensk Pressanda Tidskrift.

Det förhandlingarna hade stranda på Sverige både att bestämma sin hållning i det nya läge som uppstod, betonades det från folkpartiets sida, att den grad av samarbetsvilja, som från svensk sida visats under förhandlingarna, även i fortsättningen borde upprätthållas. Om man endast haft att räkna med de formella och officiellt avgivna deklarationerna från regeringarna sida, skulle dessa uttalanden från folkpartihåll inte haft någon större betydelse. Det var emellertid uppenbart att det inom regeringspartiet fanns en betydande fraktion, som endast motvilligt och med uppenbara olustkänslor kunnat stråska sig in längt att regeringen fick täckning för sina utfästelser i Karlstad. När förhandlingarna strandade sjönk man tillbaka med en tydlig känsla av lättnad.

Inom folkpartiet återigen var läget ett annat. Många hade en känsla av att vägen framåt måste föra oss in i ett allt längre gående samarbete med de fria folken, och när man nu inte var beredd att ta det avgörande steget in i Atlantpakten, så var man å andra sidan fullt på det klara med att den uppgivandet av neutralitetslinjen, som ägt rum i och med förhandlingarna om en nordisk försvarsallians, borde betraktas som ett bestående resultat av förhandlingarna mellan Sverige, Norge och Danmark. Med en inte alltför grov generalisering skulle man därför kunna säga att den svenska ståndpunkten i Köpenhamn innyrade ett maximum av samarbetsvilja från socialdemokratisk sida och ett minimum från folkpartiets synpunkt. De ovan nämnda deklarationerna från folkpartihåll hade därför en klar realpolitisk innebörd.

Vad bondeförbundet beträffar hade man närmast den känslan att partiet över huvud taget skulle ha stått mest erbjudandet om en nordisk försvarsallians därest där funnits någon som haft nog av rå i ryggen och förmåga att försvara en sådan hållning.

Det är försvarsminister Vougt, som ständigt slår sina egna reder i fråga om olämpliga och illa genomtänkta uttalanden, som akualiserat dessa erinringar. De utspelningar Vougt åstadkommit att enigheten i riksdagen kring vår utrikespolitik snart lär vara bruten, om inte regeringen byter ner den Vougt—Undénska isoleringslinjen.

Faran med "den tredje linjen". Det uttalet men samarbete med Atlantpaktländerna via våra nordiska grannländer, kan bli att den söker minstämkamhet på alla håll, därför att den är vag och farmlande, och Svenska Morgonbladet (fp) vill att vi skall låta denna misstänksamhet fälla utslaget tills vidare:

Ryssland kan upptatta en sådan utrikespolitik som ett försök att under neutralitetens täckmantel bedriva allianspolitik. Var neutralitetsståndpunkt kan dras i tvivelsmål, varigenom naturligtvis också dess värde förminskas eller försvinner. Allanstanken bör hålla sin sida göra gällande att ett samarbete med några av dessa länder, men ej med gruppen som sådan, utgör ett sådant och illa motiverat ståndpunktstagande. Även här kan vår utrikespolitiska åtrlighet och försiktighet vara tvivelsmål. Man kan misstänka att vi söker uppnå fördelarna både av neutralitets- och atlantpaktståndpunkterna genom att ge ett finger åt båda.

Man bör inte riskera det väsentliga, nämligen utlandets respekt för en klart utformad och konsekvent genomförd linje, för mindre förmåner, som kan vinnas genom separata överenskommelser.

Rospoikten för den svenska utrikespolitikens "konsekvens" lär inte vara så stor, varken på den ena eller den andra sidan. Att konsekvent undvika att bli misstänkt av ryssarna är delsamma som att avstå från berodiskapsåtgärder av vital betydelse både för oss och grannfolken. En sådan försvarspolitik vicker minst av allt respekt.

Slutsatserna från tragedin i Bomsarvet har på det hela taget begränsats till det påtagliga: barnpsykologins effektiva insats visar att denna fackkunskap bör utnyttjas långt mer än hittills brukat ske. Sydsvenska Dagbladet (h) för emellertid sina reflexioner längre och går in på frågorna vad som nu bör ske med dramats huvudperson:

Flickan har nu hårdtats. Uppenbart är att hennes framtida öde måste får utgestallas efter några primitiva hämndesynpunkter. Men det är i hög grad ongeläget att man — både i detta fall och i andra liknande — verkligen tar färdom av de misstag man hittills begått, så att man icke enbart låter sig vägledas av någon missriktad välvilja. Humanitet i all ära — man skall naturligtvis inte tillfoga någon brottling större lidande genom straffet än som är absolut nödvändigt — men det har faktiskt visat sig att det icke är humanitetens, som bör vara den dominerande synpunkten vid kriminalpolitiska utformning.

Det främst avgörande bör vara skyddssynpunkten: samhällets och medborgarnas rätt att kunna leva på att få leva och verka ostört och de största möjliga säkerhet gentemot anhållsfärliga element. Samhället måste omhändertagas på sådant sätt att kravet på säkerhet och trygghet blir tillgodosett, även om det medför en väsentlig begränsning av deras egen personliga frihet. Hur detta omhändertagande bör ske för den femtonåriga flickans vidkommande, får den lärvande utredningen visa. Närmast bör det väl undersökningen av hennes sinnesbeskaffenhet, som kommer att avgöra om hon bör överlämnas till sinnessjukvården eller till annan vård.

Man kan till fulla instämma i de sista meningarna, som närmast riktar sin udd mot primitiva hämndesrop. Men hur rimmar de med den citerade tidningens avståndstagande från vad högerfolk brukar kalla "överdriven humanitet"? Rimligtvis bör det i stället konstateras att de humanitära synpunkterna leder till samma praktiska resultat som säkerhetskravet.

Driftsstoppet vid Utansjö, en av Verstenighetscentrens massafabriker, beror enligt företagsledaren på sär-skilda lokala förhållanden. Tidningen Nya Samhället (s) betvivlar att förhållandena kan vara så mycket annorlunda än vid övriga liknande fabriker som inte stoppat eller inte stoppat så länge. Huvudsaken är emellertid att permittering äger rum utan något försök att bereda ersättningsarbete och att endast en fjärdedel av styrkan hittills kunnat skaffa sig annat jobb på egen hand.

Hr Versteegh åtgärd är gammalmodig, alldeles oavsett om den framtvingats av bilpckulation eller någonting annat. Så beter man sig inte numera. Hr Versteegh skulle kunna lära detta hos andra företagare, vilka också i dessa dagar nödgats förela produktionsinskränkningar men icke velat permittera en enda man under driftstoppet. Men det kanske blir sämst för hr Versteegh själv om han en vacker dag vill sätta i gång igen och då upptäcker att hans arbetare i stor utsträckning flyttat över för gott till andra verksamheter.

De citerade reflexionerna står sig ganska oberoende av den driftsekonomiska bakgrunden till stoppet och permitterandet.

Georges Sorel

I "DOKTOR FAUSTUS", med dess perspektiv på Tysklands utveckling från sekletS början till nu, nämner Thomas Mann blott en politisk bok: Georges Sorels "Tankar kring våldet" (Réflexions sur la violence). Den var, skriver han, genom Berenus Zeitblom, under skedet efter det första världskriget "epokens bok". Detta berodde på "dess obändiga förutsägelse av krig och anarki, dess utpekande av Europa som oktoberplatsen för krigiska konvulsioner, dess tes att folken i denna världsdel endast kunde förena sig om en idé, nämligen att föra krig". Än mer motiverades bokens ställning "av författarens insikt och förkunnelse att i en massans skaldet måste den parlamentariska diskussionen framstå som ett i grad och oförmjligt medel för politisk opinionsbildning; i stället borde massan matas med mytiska fiktioner som kunde tjuntigtora som primitiva stridsrop för att frigöra och aktivisera den politiska energin". Dessa ord visar att Thomas Mann aldrig läst Sorel eller att minnet av själva boken utplånats genom vad han läst om boken. Men de antyder också Sorels märkliga ställning i samtidens politiska debatt och vidden av det inflytande han haft. Denne socialist kom att prisas som inspiratör i Mussolinis Italien, Hitlers Tyskland och Pétains Frankrike.

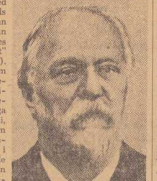

Sorel var, som han själv skriver, autodidakt och skrev sina böcker sent. Född 1847 av en borgerlig, smått förmögen familj blev han ingenjör och fick en framstående plats inom statsförvaltningen som inspektör för bro- och vägbygget. Redan i femtioårsåldern tog han avsked, och sedan kom i rask följd hans böcker; den ojämförligt mest berömde, "Réflexions", utgavs 1907. Om hans enslige liv — hustrun dog redan 1897 — har uppgivningar givits av några vänner och beundrare, Paul Delesalle, Daniel Halévy, Charles Péguy, René Johannet; de främsta avbrotten i hans läsning och skrivning var långa och ivriga samtal vid sammanträffanden i Paris boklådor. Då han dog år 1922 var han föga känd utanför en intellektuell krets i Frankrike och fullens femton år senare fanns en hel litteratur om Sorel, och hans "Réflexions" förklarades av många vara den största insatsen i 1900-talets politiska debatt. Nu har hans ryktbarhet redan bleknat, så man är benägen att hänvisa hans våldsteorier till ett museum för åsiktdinosaurer som inte blott är farliga och galna, utan också övergivna.

Utan tvivel är "Réflexions" en betydande bok. Betydande genom sin självständighet, sin originalitet; vid sidan av Sorel är Lenin och Maurras skicklliga plagiatorer. Betydande genom sin stil, denna tunga, likt som framspinade stil, som då och då slår ut i en våtlighet av napoleonsk slagkraft. Betydande också därigenom att den trots sin fasta struktur innehattar tankar som är användbara och stimulerande för de mest skilda politiska riktningar. Det är denna djupare mångtydighet — liknande kinesiska askar — som givit Sorel ett så egenartat inflytande.

Den första asken är helt enkelt syndikalism, den doktrin som omkring sekelskiftet synpunkter på väg att segra inom arbetarrörelsen i de romanska länderna. Marx' klasskampslära erkänns, men inte den marxistiska socialdemokratins metoder och mål. Arbetarnas seger skall inte vinnas genom politisk verksamhet, utan genom direkt aktion — sabotage och strejker. Kulminerande i en generalstrejk som lamslår samhället och leder till proletariatets maktövertagande. Sorels bok kan läsas och har lästs på detta sätt — som en lysande kritik av socialreformismen, med dess skapa kompromisser, dess stärkande av det förhatliga statsväsendet, och som en kampsignal för den enkla, revolutionära, totala socialismen.

Den renhjärtade syndikalisten måste emellertid bli orolig då Sorel betecknar idén om generalstrejken som en myt. Denna strejk kommer aldrig att äga rum, den stora segern kommer aldrig att vinnas, skriver Sorel. Det stora som skall vinnas är tron, inte framgången. Liksom de första kristna och den franska revolutionens armeer — de av Sorel ständigt använda likneserna — skall arbetarna eggas till stora insatser genom en illusion. Det som återstår av det napoleonska kejsardömet är, säger Sorel, "legenden om den stora armén"; "det som kommer att återstå av samtidens socialistiska rörelse är legenden om strejkerna". Tanken att massorna bör hänringas religiösa eller politiska vanföreställningar för att trivseln skall ökas eller de härskandes mödor underlättas är inte ny; den finns hos Platon, hos otaliga förkunnare av religionens förträfflighet som hjälpmedel för styrelsen, och den analyserades just kring sekelskiftet av en fadstare, t. ex. Vaihinger och Wallas. Men ingen har med sådan skärpa framfört mytteorin som Sorel; ingen före honom har rekommenderat tron på den sociala revolutionen som "ett opium för folket". Det är efter Sorel som det blivit modernt att i alla möjliga sammanhang tala om myter och att med en air av intellektuell överlägsenhet på en gång godta och överlägset betrakta en politisk åskådning.

Efter "generalstrejken" och "myten" kommer "våldet" som ett nyckelord hos Sorel. Våldet och myten hör samman; genom strider och våldshandlingar stegras trosvisheten, och genom tron blir strid och våld möjliga. Hur djupt dubbelsydig Sorel är framgår bäst av att han i glödande ord förhymnar generalstrejken samtidigt som han öppet uttalar att genom en lämplig dosering av våld och myter är helena i samhället vet blir möjlig. "Civilisationen hotas inte med undergång på grund av våldets ökning, ty förståndningen om nödvändigheten gör det möjligt att nära klasskampstanken genom konflikter som ter sig obetydliga för borgerliga historiker."

För en rejäl strid, eller riktigare en rejäl stridsstämning, behövs att båda parterna genom starka illusioner fyllis av raseri. Inga kompromisarier får finnas; alla mellanmän måste bort — köpmännen, som materiellt förmedlar mellan kapitalister och proletärer, politikerna, som söker nå och bevara makten genom uppgörelser, de intellektuella, som genom en rationell analys upplöser myterna. Kapitalisterna måste likt som proletärerna eggas till energiska insatser; med beundran talar Sorel om amerikanska industriförstar, expansionslystna och hänsynslösa som caesarer. Följdriktigt ansåg Sorel sig böra hetsa upp inte bara proletariatet, utan också dess motståndare och kindt förbindelser med monarkisten Maurras, nationalisten Barrès och reaktionären Paul Bourget. Både på höger- och på vänsterflygeln borde en elit bildas, förmögen

6:e tusendet!

Sven Hedin

UTAN UPPDRAG I BERLIN

"det är svårt att bestrida att den har åtskilligt att ge. — karaktären av dokumentsamling . . . ger den ett bestående historiskt värde."
Svenska Tidskrift

"den livfulla skildringen låter människorna träda fram på ett helt annat sätt än vad man är van att finna i de ofta stereotypa porträtt, som tidigare offentliggjorts."
Svenska Dagbladet

"en djupt kompromitterande bok . . . hans friska medryckande berättarkonst."
Göteborgs Handelstidning

I alla bokhådor!
12:—, inb. 17:—

FAHLCRANTZ/GUMMLIUS

MÅNADENS BOK
från Norstedts
vald av Hjalmar Gullberg
*
SIEGFRIED SASSOON
När vi red efter räv
Inb. 10:—
En Albatross-bok

Nr 4
"Sassoon har i denna mycket engelska och ändå så allmänmänskliga bok frambesvurit ett sätt att leva, som är oåterkalligen försvunnet: en ung gentlemans "livet på landet' i gamla England."
Elis Andersson i Göteborgs-Posten

NORSTEDTS

Mekanisk verkstad
med medelstor maskinpark o. kapital söker för serietillverkning av nykonstruerad maskin inom livsmedelsindustrin. Svar till "Ej konjunkturberoinat — 005", Dagens Nyheters Huvudkontor.

FÖRSÄLJARE
som besöker kolonialvarugrossister och restaurangör för mediags lämplig artikel av hög kvalitet och konkurrenskraftigt pris. God förtjänst kan förskrivas. Svar med uppgift å önskat distrikt till "S. — Färskvara — A.", Dagens Nyheters Huvudkontor.

Utställare S:t Eriksmässan!
Språkkunnig försäljningsingenjör med egen bil slagser sig lämplig syssla under mässan. Svar till "Försälat — 966", Dagens Nyheters, Stureplan.

Verkstadschef – Sydamerika
Större svenskt industriföretag söker erfaren verkstadsingenjör som teknisk ledare för fabrik i Sydamerika med rostfri manufaktur som huvudtillverkning. Sökande skall hava god teknisk utbildning, gedigen erfarenhet från verkstadsdrift, vara driv- organisatör med förmåga att leda ordnad teknisk personal samt fullt insatt i produktionsanalyser. Ansökningar med uppgift om ålder, familjeförhållanden, utbildningsgång och erfarenhet m. m. torde behagat insändas till "Manufaktur S — A.", Sven Rygards Annonsbyrå A.-B., Mästersmuragatan 22, Stihm. f. v. b.

DETALJAFFÄRSCHEF
Har Ni god smak och gott omdöme? Är Ni erfaren i en detaljaffärs skötsel? Kan Ni sköta personal och fordrande kunder, föra böcker och göra bokslut, ja, då är Ni just den vi söker till en välansedd detaljaffär, vår kundkrets är stor och vårt varusortiment smakfullt. För att leda denna affär fordras takt och affärsmässigt sinneleg kombinerat med arbetsenergi och kunnighet.
Tror Ni Er om att besitta dessa egenskaper så svara på denna annons med utförliga detaljer om Er tidigare verksamhet, ålder, löneanspråk och referenser. Sänd gärna med ett fotografi och adressera svaret till "S. — Min Framtidsplats — 183", Dagens Nyheters Huvudkontor, f. v. b.

Ett tillfälle för duglig kamrer
I mindre industri i mellansverisk stad finnes en plats som kamrer ledig för omedelbart tillträde. Sökanden bör vara i åldern 30—40 år, ha god utbildning samt erfarenhet av modern industribokföring, kontors-, inköps- och försäljningsorganisation. Svar med fullständiga ansökningshandlingar samt löneanspråk till "S. — El-industri — E.", Dagens Nyheters Huvudkontor.
FÖRETAGET (SPP) ANSLUTET

Import Tjeckoslovakien
Kontakt sökes med importörer av tjeckoslovakiska produkter, även inom avtalsområdena för kompensation. Svar till "Export C. S R", Gumslius, Stihm 1.

Chokladgrossist
erhåller ensamrepresentation å Härjedalen och Jämtland för välkänt fabrikat. Effektiv försäljningsorganisation önskvärd. Svar till "Hög oms. — Jämtland, 2525". AB Svenska Telegrambyrån, Stockholm.

Reservkraftmaskiner
Dieselaggregat, 250 kW och 100 kW, 3-fas, 50 p/s, till salu för omg. lev.
ELEKTRISKA AB LINDSTRÖM & ANDELL,
Odinsplatsen 2 B, Göteborg. Telefon vx 17 27 30.

STUVAR
av kläsnings-, förkläds-, skjort- och täckytyger m. fl. lättare tyger i kommill, linne, vistra o. dyl. köpes i större eller mindre poster oavsett färger och kvalitéer. Svar med uppgift om partis storlek och pris emotses till "Kontant — 170", Eskilstuna-Kuriirens kontor, Eskilstuna, f. v. b.

BYGGNADSENTREPRENAD
Anbud å uppförande av 3 st. pensionärshem å fastigheten Överjälla 44 i Själevads kommun införstas härmed.
Entreprenadhandlingarna kunna erhållas hos Själevads kommuns Byggnadskontor, Själevad, telefon 4600 Örnsköldsvik.
A. Entreprenadhandlingar för byggnads- och målningsarbeten mot deposition av 100.— kr.
B. Entreprenadhandlingar för målningsarbeten mot deposition av 10.— kr.
C. Entreprenadhandlingar för värme och sanitär inredning mot deposition av 75.— kr.
D. Entreprenadhandlingar för elektrisk installation mot deposition av 50.— kr.
Anbud skola upprättas enligt fastställt formulär och inlämnas i förslutet skick märkta "Anbud å Pensionärshem" och delentreprenad angiven till Själevads kommuns Byggnadskontor, Själevad, senast den 16 sept. 1949 kl. 10.00.
Fri prövningsrätt förbehålles.
Själevad den 18 aug. 1949.
KOMMITTERADE FÖR SJÄLEVADS KOMMUNS PENSIONÄRSHEM.

En annons i DN distribueras till mer än vartannat hushåll i Stockholm.

LÄKARE
Doktor Blomberg
hemkommen.
Medl. av Stockholms Läkarförening.

Dr Johanna Hellmann
har återtagit praktiken.

Doktor Nordenfors
hemkommen.
Medlem av Stockholms Läkarförening

Doktor Sundgren
hemkommen.
Medl. av Stockholms Läkarförening.

Doktor Wikström
återtager mottagning 22 augusti.
Medl. av Stockholms Läkarförening.

TANDLÄKARE
Tandl. Dagmar Vickhoff
har återupptagit praktiken. Mottagn. efl. övermink. per tel. 10 39 30.
Medl. av Sthlms Tandläkarförening.

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.